

TALOUSARVION 2023 JA -SUUNNITELMAN 2024-2025 LAADINTAOHJEET

RUSKON KUNTA

20.6.2022

Sisällysluettelo

Talousarvion ja suunnittelun lähtökohdat	2
Talousarvion valmistelu- ja käsittelyaikataulu	2
Toimielinten tulo- ja menokehyykset.....	3
Sotepalveluiden uudistuksen valmistelun vaikutus ja TE-palvelumuutos.....	3
Talousarviorakenne ja talousarvion sitovuustasot.....	3
Investoinnit.....	4
Tietohallinto	4
Toimintakertomuksen tekstiosa	5
Toimintakertomuksen suoritteet ja tunnusluvut	5
Palkat	5
Arvonlisävero.....	6
Sisäiset laskutuserät ja vyörytettävät erät	6
Poistot.....	6
Riskien hallinta ja sisäinen tarkistus	6
Konserniohjaus	6
Muuta huomioitavaa	6

6.6.2022

RUSKON KUNTA

TALOUSARVION 2023 JA -SUUNNITELMAN 2024-2025 LAADINTAOHJEET

Talousarvion ja suunnittelun lähtökohdat

Kuntien talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kuntalain mukaan ”valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvion lähtökohtana ovat Ruskon kunnan strategia ja -ohjelmat.

Talousarvio ja taloussuunnitelma laaditaan siten, että ne toteuttavat strategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Osallisuus-, hyvinvointi- ja elinvoimaohjelmia ollaan päivittämässä ja ne hyväksytetään valtuustossa elokuussa.

Talousarviokehys on laadittu käyttötalouden osalta.

Talousarvion laadinnassa noudatetaan talousarvion laadintaohjetta. Laadintaohjetta täydentävänä ohjeistuksena käytetään kuntien ja kuntayhtymien talousarvio ja -suunnitelma -suositusta.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet ohjaavat kaikkien toimialojen / palvelualueiden vuosittaista toimintaa sekä toiminnallisia tavoitteita. Strategiassa on esitetty kullekin tavoitteelle ja toimenpiteille vastuutahot. Tavoitteita voidaan asettaa taloudellisuudelle, tuottavuudelle, vaikuttavuudelle, kehittämiselle ja riskienhallinnalle.

Talousarvion valmistelu- ja käsittelyaikataulu

LIITTEESSÄ 5 on kunnanhallituksen alustava hyväksytty aikataulu talousarvion käsittelyaikataululle.

Täydentävä aikataulu seuraavassa taulukossa:

Talousarvion valmistelu- ja käsittelyaikataulu

TEHTÄVÄ	PVM
Talousarviokehityksen ja -ohjeiden käsittely johtoryhmässä	toukokuu-kesäkuu 2022
Alustava talousarviokehitys- ja aikataulu kunnanhallituksessa	6.6.2022
Talousarvio esimiesryhmässä	13.6.2022
Johtoryhmän ohjelmien ja TA-käsittely	elokuu 2022
Investointiesitykset teknisessä toimessa	31.8.2022
IT-hankintatarpeet IT-päällikölle	31.8.2022
TA-kehystarkastus hallituksessa	5.9.2022
Toimielinten talousarvioluonnokset	7.9.2022
Valtuustoseminaari	12.9.2022
Toimielinten talousarvioesitykset ja investoinnit	23.9.2022
Toimialat käyvät valmistelun pohjalta talousarviokeskustelun talousjohtajan, kunnanjohtajan ja kirjanpitäjän kanssa. Talousarviokeskustelua varten toimialojen johtajat koostavat lautakuntatasoisen kirjallisen yhteenvedon palvelualueiden toiminnallisista ja taloudellisista	viikoilla 39-40

6.6.2022

RUSKON KUNTA

TALOUSARVION 2023 JA -SUUNNITELMAN 2024-2025 LAADINTAOHJEET

muutoksista verrattuna vuoden 2022 talousarvioon.	
Investointiesitykset talousyksikössä	30.9.2022
Yhdistelmä ja tasapainotus tehty	3.10.2022
Sisäiset erät: vuokrat, ateriamaksut ja vyörytykset valmiit	7.10.2022
talousarvio- ja suunnitelmaehdotus kunnanhallituksessa	19.9., 17. ja 31.10.
Talousarvio valtuustossa	14.11.

Toimielinten tulo- ja menokehyykset

Talousarviokehyyksenä käytetään kunnanhallituksen 6.6.2022 hyväksymää kehystä. Elokuussa tehdään kehukseen vielä tarkistus. Kehys ja toimielinkohtainen kehys perusteluineen löytyy erillisestä liitteestä: LIITE 1 KEHYS ja LIITE 2 PALVELUALUEKOHTAINEN KEHYS.

Koska kehystä laadittaessa oli useita asioita vielä auki, tehdään kehystarkastus elo-syyskuussa.

Sotepalveluiden uudistuksen valmistelun vaikutus ja TE-palvelumuutos

1.1.2023 sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät hyvinvointialueelle. Vuoden 2023 talousarvio valmistellaan voimassa olevien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvelvoitteiden mukaisesti. Alustavat tiedossa olevat toiminnalliset muutokset on huomioitu 6.6.2022 hyväksytyssä kehyyksessä. Joitakin kohtia talousarvioon on vielä elokuussa tarkistettava. Uudistus tarkoittaa sitä, että käyttötalousmenomuutosten lisäksi kunnallisverotuotto kunnissa pienenee (leikkaus 12,64% lopullinen) ja valtionosuus pienenee. Valtionosuuksien lopullinen määrä tiedetään vasta kun vuoden 2022 tilinpäätös valmistuu.

Vuonna 2024 TE-palveluiden siirtyminen kuntiin on seuraava iso muutos. Muutoksen vaikutusta ei ole kokonaisvaltaisesti vielä huomioitu kehyyksessä.

Talousarviorakenne ja talousarvion sitovuustasot

Tulevassa talousarviossa 2023 ja suunnitelmavuosissa 2024-2025 käytetään samaa aikaisemmin käytettyä esitysrunkoa.

Valtuustoon nähden sitovat tasot ovat:

Käyttötalous (tehtäväalueet)

Vaalit

Tarkastustoimi

Yleishallinto

Joukkoliikenne

Elinkeinotoimi

Kaavoitus- ja maankäyttö

Perusopetus

Varhaiskasvatus

KORJAUS: Lastenhoidon tuet varhaiskasvatuksen alle

Hyvinvointipalvelut

Vapaa-aikapalvelut

Tekniset palvelut

Toimitila- ja vuokrauspalvelut

6.6.2022

RUSKON KUNTA

TALOUSARVION 2023 JA -SUUNNITELMAN 2024-2025 LAADINTAOHJEET

Rakennusvalvonta- ja ympäristöasiat

Vesihuoltolaitos

Investoinnit

Projektikohtainen määräraha

Tuloslaskelma

Verotulot, valtionosuudet, rahoitus -netto

Rahoituslaskelma

Antolainojen ja pitkäaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset

Sitovuustasona on ulkoisten ja sisäisten menojen ja tulojen **nettomäärä eli toimintakate ja henkilöstömenot.**

Investoinnit

Yli 8 500 euron investoinnit, jotka ovat investointien ryhmään kuuluvia (esim. vuosiremontointi tai remontti, joka pidentää kiinteistön käyttöikää).

Yli 8 500 euron kone- ja kalustohankinnoista tehdään esitykset täyttämällä lomake ja tallentamalla se 30.9. mennessä alla ohjeistettuun kansioon. Lisätietoja antaa kirjanpitäjä.

Kiinteistöihin kohdistuvat muutos- ja korjaustarpeet esitetään tekniselle johtajalle.

IT-puolen investointitarpeet taas tietohallintopäällikölle.

Yhteenvedot toimielinkäsittelyjen jälkeen toimitetaan kirjanpitäjälle, joka kokoaa yhdistelmän kunnanhallitukselle.

Investointiesitysten perusteluissa tulee selvittää myös sen vaikutus vuosittaisiin käyttötalousmenoihin sekä kuntalaisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen käyttöönoton jälkeen. Lisäksi mielellään investoinnin takaisinmaksuaika niissä investointikohteissa, joissa laskelman pystyy laatimaan.

Investoinnit on luonnosteltu lokakuun kh:n kokoukseen palvelualueiden toimittamien esitysten ja taloussuunnitelman 2022-24 pohjalta.

Täytettävät tiedostot: **X:\Talous\Talousarviot\Talousarvio 2023**

- Investointien osalta käytetään erillisiä lomakkeita yli 8 500 euron investointeja ja kiinteistöihin tehtäviä toiminnallisia muutoksia varten (LIITE 6).

Investointimenoihin on taloussuunnitelmassa 2023-24 vuodelle 2023 suunniteltu 2,18 miljoonaa euroa.

Täytetyt lomakkeet tallennetaan Lomakkeet-kansion ala-kansioihin.

Teknisen tulee toimittaa talousarviokäsittelyn yhteydessä korjausvelkalista.

Tietohallinto

IT-hankinnat kootaan pääsääntöisesti kunnanhallituksen talousarvioon. Ne valmistellaan yhteistyössä IT-yksikön kanssa.

Toimialat käyvät palvelualuejohtajien johdolla läpi seuraavan vuoden it-hankintatarpeensa ja toimittavat tiedot niistä s-postiin; jarko.rahkala@rusko.fi 31.8.2022 mennessä.

6.6.2022

RUSKON KUNTA

TALOUSARVION 2023 JA -SUUNNITELMAN 2024-2025 LAADINTAOHJEET

Rutiinihankintoja laajemmista kehittämishankkeista tulee tehdä projektikuvaus sekä kannattavuuslaskelma tai muu selvitys hyöty- ja kustannusvaikutuksista.

Toimintakertomuksen tekstiosa

Tekstipohjat ovat talousarviokansiossa. Teksteissä olevat määräraha-aulukot on päivitetty vertailulukujen osalta. Täydennetään talousarvioesitykset taulukoihin sitten, kun ovat budjettiohjelmassa valmiina (ilmoitus Tuijalle).

Toimintakertomuksen suoritteet ja tunnusluvut

Strategiasta ja ohjelmista johdettavien tavoitteiden mittarien tulee olla selkeitä ja mitattavia. Niiden toteutumiseen on voitava itse vaikuttaa.

Lisäksi talousarvion ja -suunnitelmaan on sisällytettävä toimintaa kuvaavat suoritteet ja tunnusluvut.

Toimialat huolehtivat itse talousarvion tulevien suoritteiden ja tunnuslukujen laadinnasta.

Talousarvion toimintakertomuksessa tulee olla tunnuslukuna vähintään eri palveluista €/asukas tunnusluku. Laskennassa huomioitava kaikki kulut; sisäiset ja laskennalliset.

Palkat

Palkkojen syöttöosassa on tallennettuna elokuun 2022 tilanteen mukaiset palkat. Ohjelma laskee sivukulut automaattisesti. Palkansaajaluettelot tulee tarkistaa vastaamaan vuoden 2023 tilannetta henkilöiden ja kustannuspaikkajakojen osalta.

Palkat syötetään 7.9.2022 mennessä. Mikäli tarvitset palkkalukuja aikaisemmin, ota yhteys talousyksikköön.

Palkankorotusprosentit määräytyvät uuden kuntien virka- ja työehtosopimuksen mukaan. Kehys vuodelle 2023 on arvioitu 2,5 % korotuksella.

Henkilöstömenoista **eläkemenoperusteiset maksut** on laskettu KEVAN annettujen tietojen mukaan KUel-prosenttien sisään.

Vuoden 2023 sosiaalivakuutusmaksut ovat seuraavat:

SOSIAALIVAKUUTUSMAKSUT	%
Sairasvakuutusmaksu	1,43
Työttömyysvakuutusmaksu	1,67
Kevan jäsenyhteisön eläkemaksu	20,3
-työnantajan osuus eläkemaksusta	16,85
-eläkemenoperusteinen maksuosa (maksu poistuu vuonna 2023 ja tilalle tulee tasausmaksu)	3,5
Muut erät keskimäärin	0,59
Työnantajan maksut keskimäärin	24,04

Uudet esitettävät vakanssit on oltava mukana lautakuntaesityksessä. Uudet vakanssit esitetään kaikkien lautakuntien osalta samanlaisella lomakkeella (LIITE 3). Mikäli lautakunnalla on useampia vakanssiesityksiä, niistä tehdään yhteenveto.

Talousarviota laadittaessa tulee laatia koulutussuunnitelma (LIITE 4) .

Liitteet ovat saatavilla x-aseamalla TA2023-kansiossa.

6.6.2022

RUSKON KUNTA

TALOUSARVION 2023 JA -SUUNNITELMAN 2024-2025 LAADINTAOHJEET

Arvonlisävero

Määrärahat esitetään ilman arvonlisäveroa lukuun ottamatta vähennysrajoitteisia toimintoja, joiden osalta arvonlisävero sisällytetään menoihin.

Sisäiset laskutuserät ja vyörytettävät erät

Sisäinen laskutus on palveluyksiköiden ja tukipalveluyksiköiden järjestelmä, jossa sisäisistä palveluista laskutetaan etukäteen määriteltyjen kiinteiden hintojen perusteella tai automatisoitavissa olevien kustannustenjakoperiaatteiden mukaan. Sisäiset erät talousarviovaiheessa erotetaan ulkoisista tapahtumista, jotta ulkoinen tuloslaskelma voidaan esittää.

Sisäiset eli kunnan usean yksikön yhteiset erät voidaan käsitellä:

- o menonsiirtokirjauksina
- o vyörytyksenä
- o sisäisinä vuokrina

Sisäiset vuokrat ja ateriamaksut sekä vyörytyserät lasketaan kunnanhallitukselle viimeiseen talousarviota käsittelevään kokoukseen, jolloin ulkoisten erien oletetaan olevan valmiit.

Poistot

Poistot on budjetoitu suunnitelmapoistojen määräisinä. Poistoja laskettaessa noudatetaan valtuuston 21.9.2009 § 334 hyväksymää poistosuunnitelmaa.

Riskien hallinta ja sisäinen tarkistus

Suosituksen mukaan talousarvioladinnan yhteydessä tulee riskit arvioida kokonaisuudessaan ja kirjata olennaisimmat riskit talousarvioon.

Konserniohjaus

Taloussarviota laadittaessa on perusteltua asettaa konserni- ja tytäryhtiöille tavoitteet. Tavoitteiden avulla valtuustossa on mahdollisuus toteuttaa omistajaohjausta asianomaisen yhteisöläinsäädännön sallimissa rajoissa.

Talousarviossa 2023 asetetaan tavoitteet tytäryhtiöille.

Liikelaitosten ja tytäryhtiöiden on otettava huomioon kuntastrategian tavoitteet ja laadittava vuosille 2023 – 2025 tulos- ja rahoituslaskelmat siten, että konsernin taloutta ei heikennetä ja kukin yhteisö tekee positiivisen tuloksen.

Muista tavoitteista neuvotellaan erikseen.

Muuta huomioitavaa

Käytettävä asukasmäärä 6 450.

Mikäli kysyttävää, ota yhteys kirjanpitäjä Tuija Virtaseen tuija.virtanen@rusko.fi .

Terveisin,

Kari Lehtinen

kunnanjohtaja

Sari Laine

talous- ja hallintojohtaja